

Prostor za nalepko s
šifro

Zveza slovenskih slavističnih društev

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 9. razred osnovne šole
10. april 2026**

Na liste z nalogami nalepi nalepke s šifro (okvirček desno zgoraj).

Izhodiščna besedila najdeš v prilogi. Na prilogo ne piši rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotiš, napačen odgovor prečrtaj in poleg zapiši novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori se točkujejo z nič točkami (negativnih točk ni). Piši s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami ter s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom. Ne uporablaj korekturnih sredstev.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Obkroži, ali posamezna trditev drži ali ne drži. Napačne popravi in jih v obliki povedi zapiši na črte.	6 točk
--	---------------

- a) Najstarejši znani prednik slovenščine je praslovanščina. DA NE
- b) Prvi zapisi v indoevropsčini so nastali pred približno 6000 leti. DA NE
- c) Praslovanščina je imela več sklonov, kot jih je v današnji knjižni slovenščini. DA NE
- č) Brižinski spomeniki so najbrž najstarejše slovansko besedilo v latinici. DA NE
- d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana predvsem v domačih jezikih posameznih ljudstev. DA NE
-
-
-
-

1.2 V celih povedih odgovori na vprašanja. Pazi na jezikovno pravilnost.	6 točk
---	---------------

a) Zakaj je po svetopisemski zgodbi bog ljudem zamešal jezike?

b) S čim so si raziskovalci pomagali pri rekonstrukciji indoevropsčine? Navedi dva podatka.

c) Naštej tri značilnosti vsakdanjega življenja Praslovanov.

1.3 Jezike uvrsti v jezikovne družine, tako da pred njimi vpišeš ustrezne številke jezikov iz desnega stolpca.	2 točki
---	----------------

_____ slovanska jezikovna skupina

_____ romanska jezikovna skupina

_____ germanska jezikovna skupina

1. latinščina

2. litovščina

3. švedščina

4. finščina

5. grščina

6. ukrajiniščina

Prostor za nalepko s
šifro

1.4 V povezanem besedilu napiši, kaj je ilirizem, ter navedi dve pozitivni spremembi, ki ju je vnesel v slovenščino 19. stoletja. Napiši razlog, zakaj se ni uveljavil, in kakšno posledico bi prinesla njegova uveljavitev.

5 točk

1.5 Jezike poveži z oštevilčenimi značilnostmi tako, da na črte zapišeš vse ustrezne številke.

4 točke

_____ ruščina
_____ poljščina
_____ lužiška srbščina
_____ črnogorščina

1. Ta jezik pozna dvojino.
2. Ta jezik je eden izmed uradnih jezikov Organizacije združenih narodov.
3. Ta jezik je najmlajši med slovanskimi jeziki.
4. Ta jezik je ohranil praslovanske nosne samoglasnike.
5. Ta jezik se zapisuje v cirilici.
6. Ta jezik nima sklonov.
7. Ta jezik sodi med južnoslovanske jezike.
8. Ta jezik sodi med vzhodnoslovanske jezike.
9. Ta jezik sodi med zahodnoslovanske jezike.

1.6 Na nemi karti s križci označi države, v katerih govorijo južnoslovanske jezike.	2 točki
---	---------

Vir: Senegačnik, J.,
Drobnjak, B.:
Geografija Evrope in
Azije, Rokus Klett,
2020, stran 43.

Sklop B

V PRILOGI preberi izhodiščno besedilo sklopa B in reši naloge.

2.1 V kakšnem zapovrstju se je avtorica lotila Češko-slovenskega slovarja lažnih prijateljev?	1 točka
---	---------

- _____ navajanje primerov rabe lažnih prijateljev
- _____ izbor problematičnih besed
- _____ pregled češko-češkega slovarja
- _____ definiranje češke in slovenske besede

2.2 Ali naslednji trditvi držita? Ustrezno obkroži. Če je katera napačna, jo popravi.	3 točke
---	---------

a) Lažna prijatelja se enako pišeta ali izgovarjata in imata enak pomen.

DRŽI NE DRŽI

b) Češka beseda *otrok* v slovenščini pomeni *suženj*.

DRŽI NE DRŽI

Prostor za nalepko s
šifro

2.3 Zakaj je beseda »problematične« napisana v narekovajih? Pojasni v povedi.

2 točki

2.4 Kaj je avtorico spodbudilo, da je ustvarila slovar, in kateri značajski lastnosti sta ji pri tem pomagali?

2 točki

2.5 Kaj je bil glavni namen, s katerim je avtor napisal to besedilo? Odgovori v povedi.

1 točka

2.6 Razloži, kaj pomeni beseda *prijatelj* v naslednjih povedih.

4 točke

a) Stroji so človekovi prijatelji.

b) To je prijatelj v narekovajih.

c) Prijatelj gor, prijatelj dol.

č) Čisti računi, dobri prijatelji.

2.7 Dane so slovarske razlage nekaterih besed iz izhodiščnega besedila sklopa B. Napiši, katere besede so razložene.

4 točke

a) kar beseda vsebuje glede na označevani pojem, predmet

BESEDA: _____

b) knjiga, v kateri so besede razvrščene po abecedi in pojasnjene

BESEDA: _____

c) pregledno razporejeni podatki o čem, sestavljeni po določenih kriterijih

BESEDA: _____

č) večje število trdno sešitih tiskanih listov

BESEDA: _____

2.8 Na podlagi prebranega članka ustrezno dopolni spodnjo poved.	3 točke
---	----------------

Ko Čeh sliši besedo *Slovenec*, najprej pomisli na _____, ko sliši besedo *les*, pomisli na _____, ob besedi *stol* pa najprej pomisli na _____.

Sklop C

V PRILOGI preberi izhodiščno besedilo sklopa C in reši naloge.

3.1 Kaj sta pričakovani posledici projekta KONStrukturizem?	2 točki
--	----------------

3.2 Katerega leta je bil članek napisan? V povedi/povedih pojasni, kako si to ugotovil/ugotovila.	3 točke
--	----------------

3.3 Podčrtane besede iz povedi <i>Gre za produkt, ki bo na tej poti z dodatnimi informativnimi vsebinami tudi na sodoben način približal Srečka Kosovela mladim in to je ena glavnih točk projekta. razvrsti na ustrezno mesto v razpredelnici. Nekatera polja lahko ostanejo prazna.</i>	7 točk
--	---------------

samostalnik		vprašalni zaimek	
glagol		oziralni zaimek	
lastnostni pridevnik		kazalni zaimek	
vrstni pridevnik		veznik	
svojilni pridevnik		predlog	

Prostor za nalepko s
šifro

3.4 Glagoloma v povedi spremeni vid in napiši novo poved. Glagolski čas in oseba naj ostaneta nespremenjena.	1 točka
---	----------------

Med drugim se bodo lahko obiskovalci s posebnimi očali vrnil v preteklost in spoznali Sežano pred sto leti.

3.5 V spodnji povedi poišči osebni zaimek in izpiši besedo/besedno zvezo, ki jo nadomešča. Izpisani zaimek nato postavi v mestnik ednine.	3 točke
--	----------------

Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa, ki si ga je moč ogledati in občudovati vse leto.

OSEBNI ZAIMEK: _____

BESEDA/BESEDNA ZVEZA, KI JO NADOMEŠČA: _____

MESTNIK EDNINE: _____

3.6 Naslov besedila dopolni tako, da bo nastala poved z namernim odvisnikom, ki bo skladna z vsebino članka.	2 točki
---	----------------

Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino _____

3.7 Iz povedi izpiši zahtevana stavčna člena: <i>Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa.</i>	2 točki
--	----------------

OSEBEK: _____

PREDMET: _____

Sklop Č

4.1 Popravi napake v besedilu. Kar je napačno, prečrtaj in dopiši, kako je pravilno.	4 točke
---	----------------

Ravno na radiju, televiziji in v časopisju mora biti jezik najbolj skladen z jezikovno normo zato nosijo prav novinarji veliko odgovornost za primerno kakovost jezika. Ljudje bodo vedno želeli vedeti kako je pravilno. Knižni jezik potrebujemo, potrebujemo pravila, da se lahko sporazumevamo in da jezik ne razpade, a treba je presoditi, kdaj je vstrajanje pri nekemu pravilu neživljensko. Ne morete celim skupinam govorcev reči, da je z njihovo slovenščino nekaj narobe, če pa zanje funkcionira bolje, kot to, kar bi mi želeli, da govorijo. Jezik nesme biti bojno polje. Jezik je skorajda živ organizem z svojo voljo.

4.2 V povedih odgovori na vprašanja.	6 točk
---	---------------

a) Pri tvorjenju besedila moraš poimenovati prebivalca kraja, a ne veš, kako se ga pravilno poimenuje. S katerim jezikovnim priročnikom si boš pomagal/pomagala in zakaj ravno z njim?

b) Besede ne želiš napisati do konca. Katero ločilo boš uporabil/uporabila za izpust dela besede?

c) Katero ločilo poleg pike je uporabljeno v spodnji povedi? Je zapisano prav? Pojasni.

Srečko Kosovel (najslavnejši pesnik Krasa) je umrl pred 100 leti.

PRILOGA

SKLOP B

»Čehi se čudijo, da imamo na cestah 'omejitev pameti', v avtomobilih pa 'sužnje'«

Knjiga **Češko-slovenski slovar lažnih prijateljev** predstavlja 500 besed, ki imajo v slovenščini in češčini popolnoma drugačen pomen ali pa zvenijo podobno in človeka mimogrede zavedejo ali zmedejo. »*Prijatelja sta besedi, ki imata enako grafično ali zvočno podobo, hkrati pa različen pomen, na primer zdaj smo v Cukrarni, nekdanji tovarni sladkorja, Čehi bi rekli cukrovar, v češčini pa cukrarna pomeni slaščičarna,*« je na predstavitvi knjige dejala njena avtorica **Bojana Petkovič**. »*Take smešne situacije so me prepričale, da sem šla študirat češčino in da sem potem za diplomsko nalogo izbrala izdelavo tega slovarčka.*«

Nekaj primerjav

hitrost pomeni v češčini *pamet*

moč pomeni *urin*

les pomeni *gozd*

cesta pomeni *pot*

Priprava slovarčka je zahtevala predvsem veliko vztrajnosti in doslednosti, dela pa se je lotila tako, da je najprej pregledala tiskano verzijo češko-češkega slovarja in izbrala besede, ki so se ji zdele »problematične«, potem je v tabeli zbrala slovensko in češko besedo, poiskala definiciji za obe besedi in poiskala primere uporabe v obeh jezikih.

V knjigi je poleg 500 besed tudi 33 ilustracij, ki nazorno predstavljajo, kaj pomeni beseda v enem in drugem jeziku in kako lahko zlahka nastane velika zmeda. Slovenec pravi: »*Slovenci večinoma stanujemo v hišah. Pred hišo imamo vrt. Na vrtu se igrajo otroci. Na vrtu so tudi miza in stoli.*« Čeh to razume: »*Slovaki večinoma šotorimo v kočah. Pred kočjo imamo vrtino. Na vrtini se igrajo sužnji. Na vrtini so tod drevesni sokovi in mize.*«

»*Zanimiva je za Čeha, ki študirajo slovenščino, Slovence, ki študirajo češčino, mešane pare iz obeh držav in njihove družine, pa tudi vse, ki jih na splošno zanimata češčina in slovenščina. V pomoč je lahko tudi turistom, ki potujejo, da se izognejo morebitnim nesporazumom, enako velja za vse, ki poslujejo s Češko, lahko je tudi poslovno darilo.*«

Vir: K.T., Čehi se čudijo, da imamo na cestah 'omejitev pameti', v avtomobilih pa 'sužnje', MMC RTV SLO, 10. januar 2025. <https://www.rtv slo.si/zabava-in-slog/zanimivosti/cehi-se-cudijo-da-imamo-na-cestah-omejitev-pameti-v-avtomobilih-pa-suznje/732933>

SKLOP C

Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino

Občina Sežana je pridobila sredstva za povezovanje turistične in kulturne ponudbe dveh pomembnejših turističnih znamenitosti v občini: Kosovelove spominske sobe v Sežani, v kateri se je pesnik rodil, ter Kosovelove domačije v Tomaju, kjer je umrl.

Glavni namen projekta KONStrukturizEM je trajnostno preoblikovati obstoječo in na novo zgraditi manjkajočo javno turistično infrastrukturo, ki bo s sodobnim pristopom dvignila kakovost življenja lokalnega prebivalstva ter okrepila zavedanje in identitetno povezanost s Kosovelovo dediščino. Sežanski župan **Andrej Sila**: *"Gre za produkt, ki bo na tej poti z dodatnimi informativnimi vsebinami tudi na sodoben način približal **Srečka Kosovela** mladim in to je ena glavnih točk projekta. Vsi vemo, da je Srečko Kosovel bolj cenjen v tujini kot v Sloveniji ali na Krasu."*

Vsebino projekta je občina sooblikovala z vsemi javnimi zavodi, ki nosijo ime Srečka Kosovela. Skrbnica Kosovelove spominske sobe **Mateja Kralj** vidi v projektu priložnost za nadgradnjo sobe kot tudi literarnega urbanega sprehoda v Korak s Kosovelom. Med drugim se bodo lahko obiskovalci s posebnimi očali vrnili v preteklost in spoznali Sežano pred sto leti, kakršno je poznal Kosovel. Poskusili bodo značilne kraške jedi, posebna pozornost bo namenjena tudi večji prepoznavnosti poti: *"Sežano nameravamo opremiti s QR kodami, prek katerih bodo obiskovalci lahko poslušali Kosovelove pesmi v več jezikih. Poleg tega pa bi radi to pot označili z bolj trajnimi znaki, tako da bi vgradili posebne tlakovce."*

Območje med Sežano in Tomajem nameravajo sodelujoči v projektu predstaviti kot najbolj poetičen del Krasa, ki si ga je moč ogledati in občudovati vse leto. S projektom bodo začeli konec leta, zaključen naj bi bil že čez dve leti, torej v letu 2025. Občina pa upa, da bodo uspeli prepričati odločevalce, da bi leto 2026 razglasili za Kosovelovo leto, saj bo takrat 100. obletnica smrti pesniškega genija različnih obrazov.

Vir: Vesna Potočar Godnič, Med Sežano in Tomajem bodo povezali Kosovelovo dediščino, MMC RTV SLO. <https://radiokoper.rtvlo.si/clanek/novice/med-sezano-in-tomajem-bodo-povezali-kosovelovo-dediscino/681128>